

PRINT MAGYAR DEMOKRATA - 2016. 11. 03. (24. OLDAL)**Rejtett doboz a sírok között****INTERAKTÍV LÁTOGATÓKÖZPONT NYÍLIK AZ '56-OS MÁRTÍROK PARCELLÁJÁNÁL**

Szencz Dóra

Két évvel ezelőtt Nagy Imre és mártírtársai újratemetésének 25. évfordulójára újították fel az Új köztemető 297-es, 298-as, 300-as és 301-es parcelláit. Az 1956-os forradalom és szabadságharc vérbe fojtásának 60. évfordulóját megelőző napon, november 3-án a nemzeti emlékhely történetét bemutató látogatóközpont nyitja meg kapuit.

Az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlások során több tucatnyi politikai elítéltet végeztek ki a fegyveres harcokban történt részvétel miatt.

A halálos ítéletek többségét a budapesti Kozma utcai gyűjtőfogházban hajtották végre. Nem véletlenül, a közelben található ugyanis a főváros legrégebb óta működő és legnagyobb sírkertje, a rákoskeresztúri Új köztemető, aminek legeldugottabb részei kiváló helyszínek bizonyultak a holttestek gyors és nyom nélküli eltüntetésére. Nagy Imre miniszterelnök és mártírtársainak holtteste csak 1961-ben került ide, méghozzá a Kisfogház udvaráról, ahol eredetileg elásták őket.

A 301-es és a 298-as parcella története az idő múlásával szorosan egybeforrott, hiszen miután 1952-ben a 298-as megtelt, többnyire a 301-esbe temették a Budapesten kivégzett embereket és a fővárosi büntetés-végrehajtási intézetekben, a rabkórházban és a kistarcsai internálótáborban meghaltakat egyaránt. Mindkét parcelláról elmondható, hogy a zömmel politikai elítéltek között köztörvényes vádak, sőt a 298-as esetében háborús bűnök alapján elmarasztaltak is nyugszanak.

A temető e félreeső sarka a Kisfogházzal ma nemzeti emlékhely. 2014. áprilisban jelentette be a Nemzeti Örökség Intézete, hogy az állam finanszírozásával megújul az évtizedek alatt jelentősen amortizálódott, két hektár területű gyászhely. A helyszínen megtörtént a közművesítés, az öntözőrendszer kialakítása, a kövezet megújítása, helyenként gyepszőnyeget telepítettek, kegyeleti pihenőhelyeket alakítottak ki, díszkutatkat létesítettek, térfelügyelő kamerarendszert építettek ki, valamint felújították a Jovánovics György Kossuth-díjas szobrászművész által megálmodott nyitott sírt és annak környékét.

A 250 millió forintból kevesebb mint hat hét alatt megvalósult helyreállítási munkálatok a 298-as, a 300-as, a 301-es, valamint az addig teljesen elhanyagolt 297-es parcellát érintették. Ez utóbbi ad majd otthont a jövő csütörtökön nyíló interaktív látogatóközpontnak, amely a négy parcella történetét mutatja be.

– Évekkel ezelőtt botrány tört ki az emlékhelyen korábban felállított márványtáblákkal kapcsolatban, mivel azokon háborús bűnösök nevei is szerepeltek.

Ezeket aztán eltávolítottuk. Az incidens után azonban szöveget ütött a fejemben a gondolat, milyen jó volna egy olyan létesítményt emelni a helyszínen, ahol bemutathatnánk a parcellák és az ott nyugvók pontos történetét. A Markó Béla építész által tervezett látogatóközpont nem múzeum, küldetése az, hogy kiegészítse ezt az érzelmekre ható emlékhelyet különféle interaktív tartalommal – mondja a működtető intézmény főigazgatója, Radnainé dr. Fogarasi Katalin.

A mintegy negyedmilliárd forintból megvalósuló beruházással nemrégiben készültek el. A tervezéskor az egyik alapkoncepció az volt, hogy az épület beleolvadjon a temetői környezetbe, az akadálymentesített létesítményt 301 nyírfával ültették körbe, falait pedig örökzöld növényekkel borították be. A bejárat két oldalán egy-egy interaktív információs állomást helyeztek el, így a látogatók akkor is megismerkedhetnek a temető ezen eldugott részének történetével, ha az épület éppen zárva van. A csarnok a ma divatos „minimál” stílusjegyeit követi, az egymással szemben lévő falfelületeket textiltapétával vonták be.

A látogatóközpont száz fő befogadására alkalmas, és az építők kültéri kihangosítókkal is felszerelték, így a jövőben komoly rendezvények helyszíne lesz. A létesítmény fő célcsoportja a rendszerváltás után születettek generációja, vagyis azok a fiatalok, akik korukból kifolyólag kevesebbet tudhatnak az 1945 és 1990 közötti időszak eseményeiről.

Mivel a parcellák a temető legtávolabbi pontján helyezkednek el, csaknem három kilométerre a főbejáratától, gondoskodni kellett arról is, hogy könnyen meg lehessen közelíteni. Ennek érdekében a megnyitót követően mindennap félóránként külön buszjárat indul a helyszínre, ami a hét két napján az '56-os szabadságharc másik emblematikus helyszínét, a forradalmárok börtönét, a sokak által csak „gyűjtőként” emlegetett szomszédos Kisfogházat is érinti majd.

KISFOGHÁZ EMLÉKHELY

1108 Budapest, Kozma u. 13. (bejárat az Újhegyi út 57. szám alatt). Tömegközlekedéssel a 28, 28A, 37 jelzésű villamosokkal és a 68, 95, 195, 201E, 202E buszokkal közelíthető meg. Nyitva tartás: kedden és csütörtökön 10–15 óra között, előzetes bejelentkezés, egyeztetés alapján. Csoportoknak a hét többi napján is. Hétfőn az emlékhely zárva tart. Az emlékhely megtekintése díjtalan, tárlatvezetést biztosítanak. Előzetes bejelentkezés: 06 20 448 7088. E-mail: info@1956-kisfoghazemlekhely.hu.

KA:Vermes Tibor

INTERAKTÍV LÁTOGATÓKÖZPONT NYÍLIK AZ '56-OS MÁRTÍROK PARCELLÁJÁNÁL

Rejtett doboz a sírok között

Két évvel ezelőtt Nagy Imre és mártírtársai újratemetésének 25. évfordulójára újították fel az Új köztemető 297-es, 298-as, 300-as és 301-es parcelláit. Az 1956-os forradalom és szabadságharc vérebe fojlásának 60. évfordulóját megelőző napon, november 3-án a nemzeti emlékhely történetét bemutató látogatóközpont nyitja meg kapuit.

Az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlások során több tucatnyi politikai elítélteket végeztek ki a fegyveres harcokban történt részvétel miatt. A halálos ítéletek többségét a budapesti Kozma utcai gyűjtőfogházban hamorrák végre. Nem véletlenül, a közelben található ugyanis a főváros legrégebb óta működő és legnagyobb sírkertje, a rakoskeresztúri Új köztemető, aminek legelőgortabb részei kiváló helyszínek bizonyulnak a holttestek gyors és nyom nélküli elinterésére. Nagy Imre miniszterelnök és mártírtársainak holtteste csak 1961-ben került ide, meghozza a Kisfőház udvaráról, ahol eredetileg elásták őket.

A 301-es és a 298-as parcella története az idő művészeivel szorosan egybeforrott, hiszen miután 1952-ben a 298-as megelett, többnyire a 301-esbe temették a Budapestet kivégzett embereket és a fővárosi büntetés-végrehajtási intézetekben, a raskórházban és a kistarcsai internálótáborban meghaltakat egyaránt. Mindkét parcelláról elmondható, hogy a zömme politikai elítéltek között: köztörvényes vádak, sőt a 298-as esetében háborús bűnök alapján elmarasztaltak is nyugszanak.

A temető e félreeső sarka a Kisfőházzal ma nemzeti emlékhely. 2014. áprilisban jelentette be a Nemzeti Örökség Intézete, hogy az állam finanszírozásával megújul az évtizedek alatt jelentősen amortizálódott, két hektár területű gyászhely. A helyszínen megörtént a köznevelítés, az ültetőüzemcszer kialakítása, a kovezet megújítása, helyenként gepszónyeget telepítettek, kegyeleti pi henőhelyreker alakították ki, díszkarakar létesítettek, térfigyelő kamerarendszert építettek ki, valamint felújították a *Jóvámonasi György* Kossuth-díjas szobraszművész által megálmodott nyitót: sírt és annak környékét.

A 250 millió forintból kevesebb mint hat hét alatt megvalósult helyreállítási munkálatok a 298-as, a 300-as, a 301-es,

VernisTiber

valamint az addig teljesen elhanyagolt 297-es parcellát érintették. Ez utóbbi ad majd otthont a jövő esztőrtőkén nyíló interaktív látogatóközpornak, amely a négy parcella történetét mutatja be.

– Ezekkel ezekéit botrány tört ki az emlékhelyen korábban felállított márványtáblákkal kapcsolatban, mivel azokon háborús bűnösök nevei is szerepeltek. Ezeket aztán eltávolítottuk. Az incidens után azonban szöveget ütött a fejembem a gondolat, milyen jó volna egy olyan létesítményt emelni a helyszínen, ahol bemutatathatnánk a parcellák és az ott nyugvók pontos történetét. A *Markó Béla* építész által tervezett látogatóközpont nem múzeum, küldetése az, hogy kiegészítse ezt az érzelmekekre ható emlékhelyet különféle interaktív tartalommal. – mondja a működőntő intézmény főigazgatója, *Radványiné dr. Főgarasi Katalin*.

A mintegy t egyszemmilliórd forintból megvalósuló beruházzal nemrégiben készülték el. A tervezéskor az egyik alapkonceptió az volt, hogy az építele beolvadjon a temetői környezetbe, az akadálymentesített létesítményt 301 nyírával ültették körbe, falait pedig érozokzold növényekkel borították be. A bejárat két oldalán egy-egy interaktív információs állomást helyeztek el, így a látogatók akkor is megismerkedhetnek a temető ezen eldugott részének történetével, ha

az építele éppen záva van. A esarnok a ma divatos „minimál” stílusjegyeit követi, az egymással szemben lévő falfelületeket textiltapétával vonták be.

A látogatóközpont száz fő befogadására alkalmas, és az építők kültéri kihangosítókkal is felszerelték, így a jövőben kemoly rendezvények helyszíne lesz. A létesítmény fő célcsoportja a rendszerváltás után születettek generációja, vagyis azok a fiatalok, akik korukból kifolyólag kevesebbet tudhatnak az 1945 és 1990 közötti időszak eseményeiről.

Mivel a parcellák a temető legtávolabbi pontján helyezkednek el, csaknem három kilométerre a 43bejárató, gondoskodni kellett arról is, hogy könnyen meg lehetesen közelíteni. Ennek érdekében a megnyitót követően mindennap félóránként külön buszjárat indul a helyszíre, ami a hét két napján az '56-os szabadságharc másik emlématikus helyszíne, a forradalmárok börtönét, a sokak által csak „gyűjtőként” emlegett szomszédos Kisfőházat is érinti majd.

Szencz Dóra

KISFOGHÁZ EMLÉKHELY

1108 Budapest, Kozma u. 13. (bejárat: az Újhegyi út 57. szám alól). Tömegközlekedése a 28, 28A, 37 jelzésű villamosokkal és a 68, 65, 195, 201E, 202E buszokkal közelíthető meg. Nyitvatartás: kedden és csütörtökön 10–15 óra között, e özetes bejelentkezés, egyeztetés alapján. Csoportoknak a hét több napján is, a l étfőn az emlékhely zárva tart. Az emlékhely megtekintése díjtalan, tárlatvezetést biztosítanak. Előzetes bejelentkezés: 06 20 448 7088 E-mail: info@1956.kisfoghazemlekhely.hu.